

تاریخ
۱۱
اردیبهشت
۱۴۰۴
پنجشنبه

چرا بعضی از کودکان با لب شکافته متولد می‌شوند؟

یک فوق تخصص جراحی پلاستیک می‌گوید: از هر ۱۰۰۰ کودک ایرانی، ۲ کودک با شکاف لب و کام به دنیا می‌آیند و اگر این ناهنجاری جراحی و ترمیم نشود، می‌تواند مشکلات و بیماری‌های دیگری را هم برای کودک ایجاد کند.

به گزارش صد آنلاین؛ از هر ۱۰۰۰ کودک ایرانی، ۲ کودک با شکاف لب و کام به دنیا می‌آیند و متخصصان می‌گویند این ناهنجاری باید قبل از ۱ سالگی کودک جراحی و ترمیم شود. وگرنه علاوه بر مشکل زیبایی می‌تواند منجر به بروز مشکلات و عوارض متعددی مثل عفونت‌های مکرر و مزمن گوش، اختلالات شنوایی، مشکل در تکلم، دشواری در تغذیه و بلع، اختلال در رشد دندان‌ها، مشکلات روانی مثل از بین رفتن اعتماد به نفس و مشکلات فردی و اجتماعی برای کودک شود.

ریشه این مشکل مادرزادی کجاست؟

شکاف لب و کام، یک ناهنجاری مادرزادی است که در زمان رشد جنین در رحم مادر ایجاد می‌شود و باعث ایجاد فاصله یا جدایی در لب بالا یا سقف دهان می‌شود. شکاف لب ممکن است به تنهایی یا همراه با شکاف کام ظاهر شود و در صورت وجود سابقه خانوادگی، احتمال بروز آن افزایش می‌یابد. هرچند هنوز تاثیر قطعی ژنتیک بر بروز این عارضه اثبات نشده است.

خیلی‌ها تصور می‌کنند این عارضه محصول عاملی ژنتیکی یا تحت تاثیر ازدواج فامیلی بروز می‌یابد، اما دکتر سید مهدی موسوی‌زاده، فوق‌تخصص جراحی پلاستیک، زیبایی و ترمیمی و جراح ترمیمی پلاستیک و زیبایی از دانشگاه فرانسه در گفتگو با همشهری آنلاین درباره دلایل بروز این ناهنجاری می‌گوید: مصرف بعضی از مواد و داروها، احتمال ایجاد ناهنجاری شکاف کام و لب را در جنین افزایش می‌دهد؛ مثل داروی ضد تشنج، داروهای آرام‌بخش، داروی ضد سلول‌های سرطانی، داروهای آکنه مثل آکوتان و راکوتان. طیف وسیعی از داروها و مواد مصرفی هستند که می‌توانند منجر به تغییرات ژنتیکی در جنین و ایجاد ضایعات مادرزادی از جمله شکاف کام و لب در او شوند.

دکتر موسوی‌زاده درباره میزان تاثیر ازدواج فامیلی بر ایجاد این عارضه می‌گوید: تاثیر ازدواج فامیلی بر ایجاد این ناهنجاری خیلی ثبت و ذکر نشده، اما مدارک و دلایل زیادی وجود دارد که «تغییرات ژنتیکی هم» در کودکانی که شکاف لب و کام دارند، ممکن است تاثیرگذار بوده باشد. برای همین، زن یا شوهر هرکدام در بدو تولد شکاف کام و لب داشته، احتمال بروز این عارضه در کودک‌شان ۳ تا ۴ برابر می‌شود. همچنین اگر کودکی با شکاف کام و لب به دنیا بیاید، احتمال این که فرزند بعدی خانواده هم با این عارضه به دنیا بیاید، یک مقدار از ثُم جامعه بیشتر است، اما نه به آن اندازه که شکاف لب و کام والدین می‌تواند در آن تاثیرگذار باشد.

آمار شکاف لب در ایران

آمار بروز ناهنجاری شکاف لب و کام در هر کشور و هر نژادی متفاوت است و البته با پیشرفت تکنولوژی، میزان آن تا حدی در دنیا کاهش پیدا کرده است. این را دکتر موسوی‌زاده می‌گوید و ادامه می‌دهد: مثلا آمار این ناهنجاری مادرزادی در ایران ۲.۱ در ۱۰۰۰ مورد است؛ یعنی سالانه از هر ۱۰۰۰ کودک متولدشده، ۲.۱ کودک با این عارضه به دنیا می‌آیند. در ژاپن این آمار ۲ در ۱۰۰۰ مورد است. این عارضه در آمریکا هم وجود دارد و در یک آمار، ۱ مورد در ۱۷۰۰ کودک متولدشده و در آمار دیگری ۱ مورد در ۷۰۰ کودک متولدشده گزارش شده است.

این فوق تخصص جراحی پلاستیک با اشاره به این که این عارضه در نژادهای سیاه افزایشی و در نژادهای سفید در حال کاهش است، می‌گوید: در ایران که یک نژاد مخلوط است، این آمار در حال کاهش است. البته غیر از مورد نژاد، افزایش نسبی آگاهی مردم و همچنین تکنولوژی‌های آبدیت‌شده مثل انجام سونوگرافی دقیق در پایان ۳ماهگی جنین هم در کاهش این آمار تاثیر داشته‌اند.

دکتر موسوی‌زاده در پاسخ به این سوال که آیا آمار این عارضه در مناطق کم‌برخوردارتر کشور بیشتر است، توضیح می‌دهد: فقط از این جهت به این مورد مربوط است که معمولا ساکنان مناطق

هر شماره؛معرفی یک موضوع در حوزه سلامت از جنبه‌های مختلف

این شماره: لب شکری

می‌کند و سپس محرک محیطی باعث ایجاد شکاف لب یا کام می‌شود. سبک زندگی شما در دوران بارداری نیز می‌تواند احتمال بروز شکاف کام یا لب را در نوزاد افزایش دهد. مثلا در بیشتر مادرانی که دارای فرزندان با این مشکل هستند، سطح ویتامین‌ها و مواد معدنی ضروری برای بدن به خصوص اسید فولیک، قبل از بارداری و طی آن بسیار کم بوده است.

انواع اختلال لب شکری در نوزادان

اندازه شکاف لب و نوع آن معمولا در نوزادان مختلف است. همین مسئله شدت آن را تعیین می‌کند که در روند بهبودی بعد از درمان بسیار موثر است.

کام یا سقف دهان از دو قسمت کام سخت و کام نرم تشکیل شده است که هر قسمت می‌تواند مانند لب دچار شکاف شود. کام سخت یک قسمت استخوانی در جلوی سقف دهان شما است، درحالی‌که کام نرم در پشت دهان قرار دارد و از بافت نرم تشکیل شده است.

اصولا درمان انواع اختلال لب شکری بسیار آسان‌تر از شکاف کام است. در این زمینه حتما با پزشک متخصص کودک خود صحبت کنید.

فاکتورهای خطر بروز اختلال لب شکری

اگرچه علت بیماری لب شکری ارثی و نقص مادرزادی است اما چندین فاکتور ممکن است احتمال بروز شکاف لب یا شکاف کام را در نوزاد

شما افزایش دهند. مواردی چون:

سابقه خانوادگی. والدینی که سابقه خانوادگی شکاف لب یا شکاف کام را دارند، بیشتر در معرض خطر داشتن فرزندی با مشکل لب شکری هستند.

قرار گرفتن در معرض برخی مواد در دوران بارداری. لب شکری ممکن است در زنان بارداری که سیگار می‌کشند، الکل می‌نوشند یا داروهای خاصی مصرف می‌کنند بیشتر رخ دهد.

ابتلا به دیابت. برخی شواهد نشان می‌دهند که احتمال بروز این اختلال در نوزادانی که مادرشان قبل از بارداری مبتلا به دیابت بوده‌اند و درمان نشده‌اند، وجود دارد.

چاقی در دوران بارداری. شواهد نشان می‌دهند که احتمال بروز لب شکری در نوزادانی که از زنان چاق متولد می‌شوند، بیشتر است.

شکاف کام در دختران بیشتر دیده می‌شود، درحالی که لب شکری بیشتر در پسران رخ می‌دهد. گزارش شده است که در ایالات متحده شکاف لب و کام بیشتر در بومیان آمریکا است و در نژاد آفریقایی-آمریکایی کمترین شیوع را دارد. بنابراین نوع نژاد نیز تاحدودی موثر است.

آیا امکان پیشگیری از اختلال لب شکری وجود دارد؟

پس از تولد اولین نوزاد با مشکل لب شکری، والدین به طور قابل توجهی نگران احتمال داشتن فرزند دیگری با همین شرایط هستند. درحالی‌که نمی‌توان از بروز این اختلال مادرزادی به دلیل ارثی بودن آن پیشگیری کرد، پیشنهاد می‌کنیم برای افزایش قدرت درک یا کاهش خطر خود نکات زیر را در نظر بگیرید:

قبل از بارداری یک جلسه مشاوره ژنتیک بروید، به خصوص اگر سابقه خانوادگی لب شکری یا شکاف کام را دارید. مشاور ژنتیک می‌تواند در تعیین میزان خطر برای داشتن فرزندی با این مشکلات به شما کمک کند.

قبل از بارداری و تولد نوزاد ویتامین‌های ضروری را مصرف کنید. اگر قصد دارید به زودی باردار شوید، از پزشک خود بپرسید که آیا باید ویتامین‌های خاصی مصرف کنید.

قبل از بارداری و در طی آن، از دخانیات و الکل استفاده نکنید. استفاده از الکل یا تنباکو در دوران بارداری خطر داشتن نوزادی با نقص مادرزادی را افزایش می‌دهد.

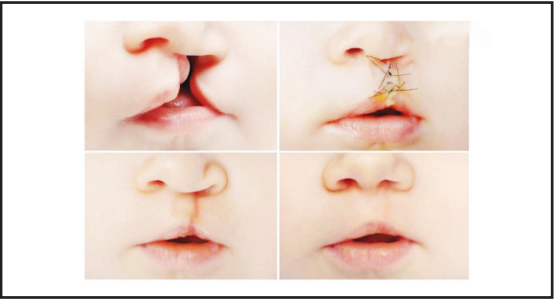
نحوه صحیح تشخیص اختلال لب شکری

علائم ظاهری شکاف لب یا شکاف کام بلافاصله در بدو تولد قابل مشاهده هستند و برای تشخیص به آزمایشات خاصی نیاز ندارند. اما قبل از تولد لب شکری بودن جنین در سونوگرافی مشخص است.

سلامت

صفحه
۶
شماره
۴۱۸۷
سال
بیست و نهم

سونوگرافی قبل از تولد آزمایشی است که با استفاده از امواج صوتی تصاویری از جنین در حال رشد ایجاد می‌کند. هنگام تجزیه و تحلیل تصاویر، پزشک ممکن است تفاوت در ظاهر ساختار صورت را تشخیص دهد.

لب شکری ممکن است با سونوگرافی از حدود هفته سیزدهم بارداری تشخیص داده شود. با ادامه رشد جنین، تشخیص دقیق آن ممکن است آسان‌تر باشد. معمولا مشاهده شکاف کام به کمک این آزمایش کمی دشوارتر است.

اگر سونوگرافی احتمال لب شکری را بدهد، پزشک ممکن است دستور دهد نمونه ای از مایع آمنیوتیک رحم (آمنیوستنز) گرفته و سپس در آزمایشگاه آنالیز شود. نتیجه آن می‌تواند نشان دهد که شاید جنین به سندرم خاصی مبتلا است و این مسئله باعث بروز این نقص مادرزادی شده است.

با این حال، بیشتر اوقات علت شکاف لب و شکاف کام دقیقا مشخص نیست.

روند درمان معمولا شامل جراحی برای ترمیم نقص موجود و روش‌های درمانی برای بهبود عوارض مرتبط با آن است. اصولا تعداد جلسات مورد نیاز برای جراحی اصلاح لب شکری به شرایط خاص کودک شما بستگی دارد. پس از ترمیم شکاف اولیه، پزشک ممکن است انجام جراحی‌های بعدی را برای بهبود گفتار یا بهبود ظاهر لب و بینی توصیه کند. جراحی‌ها معمولا با ترتیب زمانی زیر انجام می‌شوند:

ترمیم شکاف لب در ۳ تا ۶ ماهگی نوزاد

ترمیم شکاف کام تا سن ۱۲ ماهگی نوزاد یا در صورت امکان زودتر جراحی‌های بعدی در بازه زمانی ۲ سالگی تا اواخر سال‌های نوجوانی جراحی لب شکری در بیمارستان انجام می‌شود و فرزند شما باید بیهوشی عمومی شود. بنابراین در هنگام جراحی احساس درد نخواهد کرد. امروزه چندین روش مختلف جراحی برای ترمیم شکاف لب و کام، بازسازی مناطق آسیب‌دیده و پیشگیری یا درمان عوارض مربوطه وجود دارد. به طور کلی، این روش‌ها ممکن است شامل موارد زیر باشند:

ترمیم شکاف لب. برای بستن بخش شکافته شده در لب، جراح برش‌هایی را در دو طرف شکاف ایجاد می‌کند تا فلپ پوستی درست کند. سپس این فلپ‌ها (مثل عضلات لب) به هم بخیه می‌شوند. بعد از این ترمیم باید ظاهر، ساختار و عملکرد لب طبیعی‌تر جلوه کند. معمولا ترمیم اولیه بینی در صورت نیاز، به صورت همزمان انجام می‌شود.

ترمیم شکاف کام. بسته به شرایط کودک شما ممکن است روش‌های مختلفی برای بستن و بازسازی سقف دهان (کام سخت و نرم) استفاده شود. جراح برش‌هایی را در دو طرف شکاف ایجاد تا بتواند جایگاه بافت و عضلات را دوباره جابه‌جا کند. سپس با بخیه هنگی متصل می‌شوند. جراحی لوله گوش. برای کودکان مبتلا به شکاف کام، ممکن است لوله‌های گوش قرار داده شوند تا خطر تجمع مزمن مایع گوش که می‌تواند منجر به کاهش شنوایی شود کاهش پیدا کند. جراحی لوله گوش شامل قرار دادن لوله اولیه کوچک به شکل حباب در لاله گوش برای ایجاد یک دهانه به منظور جلوگیری از تجمع مایع است. جراحی برای بازسازی ظاهر اعضای صورت. برای بهبود ظاهر دهان، لب و بینی ممکن است نیاز به جراحی‌های زیبایی اضافی باشد.

لب شکری چیست؟

شکاف در ناحیه حاشیه دهان

تغییر در شکل و ظاهر لب و نیز ناحیه حاشیه دهان

مشکلات در گفتار و تلفظ برخی صداها

دشواری در مکیدن و جویدن و مشکلات تغذیه

علت لب شکری

به‌نظر می‌رسد که ترکیبی از عوامل ژنتیکی و ارثی و فاکتورهای محیطی و تغذیه مادر و داروهایی که در بارداری مصرف می‌کند، علت لب شکری باشند. شکاف دهان زمانی روی می‌دهد که ساختار تشکیل‌دهنده لب بالا یا کام حین رشد جنین در رحم مادر به هم متصل نمی‌شوند. علت اصلی لب شکری شدن بعضی پچه‌ها در برخی موارد مشخص نیست و ربطی ندارد که مادر باید چه کارهایی در حاملگی انجام می‌داد یا از چه کارهایی پرهیز می‌کرد. در موارد معدودی، شکاف لب به‌خاطر علل زیر ایجاد می‌شود:

ارثی: ژن آن از پدر و مادر به نوزاد ارث می‌رسد.

مصرف سیگار یا الکل: مصرف سیگار یا الکل در دوران بارداری می‌تواند خطر لب شکری را افزایش دهد.

چاقی در بارداری:چاقی در دوران بارداری ممکن است با افزایش خطر لب شکری مرتبط باشد.

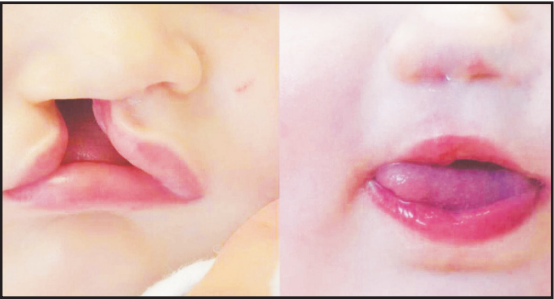
کمبود اسید فولیک: کمبود اسید فولیک در دوران حاملگی می‌تواند خطر بروز لب شکری را افزایش دهد.

مصرف برخی داروها:مصرف برخی داروها در ماه‌های اول بارداری مانند داروهای ضدتشنج می‌تواند باعث ایجاد لب شکری شود.

لب شکری در بزرگسالی

لب شکری در بزرگسالان نیز ممکن است وجود داشته باشد، اگرچه این امر نسبتا نادر است. در بزرگسالان، علائم و نشانه‌های لب شکری متفاوت بوده و به شکلی نیست که در نوزادان مشاهده می‌شود. لب شکری در بزرگسالان، به صورت یک شکاف کوچک یا ناهمواری در لب بالا ظاهر می‌شود که در برخی موارد تاثیری روی چهره دارد. همچنین، ممکن است شکاف در ناحیه حاشیه دهان نیز وجود داشته باشد.

علاوه بر تاثیر ظاهری، مشکلات تلفظ در برخی صداها، مشکلات در گفتار، تغذیه و مشکلات در روابط اجتماعی و روانشناختی هم ایجاد می‌کند. دو روش برای درمان لب شکری در بزرگسالان وجود دارد: درمان جراحی دندان یا درمان ارتودنسی که هم مشکلات ظاهری را برطرف کرده و هم اختلالات عملکردی.

در گفتار نیز مشکل داشته باشد. مشکلات گفتاری ناشی از شکاف لب معمولا با کیفیت پایین صدا مشخص می‌شود. شکاف کام می‌تواند باعث عفونت‌های مکرر گوش میانی و مشکلات لوله‌های استاش کودک شما شود. اگر این مشکل ادامه یابد احتمال علت شنوایی نوزاد وجود دارد.

کاهش لب شکری شدن نوزاد

اصولا شکاف لب و شکاف کام هنگامی رخ می‌دهند که بافت‌های صورت و دهان جنین به درستی جوش نخورند. به طور معمول، بافت‌های تشکیل‌دهنده لب و کام در ماه‌های دوم و سوم بارداری به یکدیگر متصل می‌شوند.

محققان بر این باورند که بیشتر موارد لب شکری در اثر تعامل عوامل ژنتیکی و محیطی ایجاد می‌شوند. به‌همین‌دلیل، در بسیاری از نوزادان علت قطعی آن قابل پیش‌بینی نیست.

مادر یا پدر می‌توانند ژن‌هایی را که باعث ایجاد شکاف می‌شوند، به تنهایی یا به‌عنوان بخشی از یک سندرم ژنتیکی که شامل شکاف لب یا شکاف کام است (مانند سندرم ولوکاریدوفیشال) به جنین منتقل کنند. در بعضی موارد، جنین ژنی را به ارث می‌برد که او را مستعد لب شکری